

Opinnäytetyö (AMK)

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Animaatio

2017

Mirka Raasakka

PIIRROSANIMAATIOELOKUVAN VÄRIMAILMA

- Värien käyttö elokuvassa Prinsessa Kaguyan Taru

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Elokuvan ja television koulutusohjelma | Animaatio

2017 | 41 sivua

Mirka Raasakka

PIIRROSANIMAATIOELOKUVAN VÄRIMAAILMA

- Värien käyttö elokuvassa Prinsessa Kaguyan Taru

Kirjallisessa opinnäytetyössä tarkastelen värien käyttöä Isao Takahatan ohjaaman piirrosanimaatioelokuvan Prinsessa Kaguyan Taru (2013) kautta. Miten ja miksi tietynlaiset värit on valittu, miten ne on toteutettu, ja kuinka värit vaikuttavat elokuvan tarinankerronnassa?

Tarkoituksena on oppia uutta värien käytöstä. Opittua voin mahdollisesti hyödyntää myös omien teoksieni värivalinnoissa. Värien kautta haluan myös löytää uusia ulottuvuuksia rakastamastani elokuvasta.

Opinnäytetyöni alkaa esittelevällä johdantoluvulla. Tämän jälkeen keskityn toisessa luvussa värien valinnan vaiheeseen. Aluksi tarkastelen elokuvan tekovaihetta värien osalta. Tärkeimpänä lähteenä dokumentti Isao Takahata and His Tale of The Princess Kaguya (2015). Elokuvan taustat on toteutettu vesivärein, ja hahmojen väritykset tietokoneella. Epätäydellisyyden tavoittelu, vesivärien käyttö, kokeilemalla lopputuloksen löytäminen, sekä väripaletin puuttuminen korostuivat tärkeimmiksi väreihin liittyviksi seikoiksi tekoprosessin ajalta. Värien päättämiseksi oli annettu paljon aikaa ja painoarvoa.

Dokumentin ja tekovaiheen jälkeen spekuloin, minkälaiset asiat ovat voineet vaikuttaa värien valintaan. Perustelen luonnon yhdeksi tärkeimmistä vaikuttimista, elokuvan väreillä on realistinen pohja. Elokuva myös perustuu Japanin Heian-kauden aikaiseen kansansatuun. Esimerkkien kautta toteankin elokuvan värimaailman pohjautuvan osittain Heian-kauteen ja Japanin kulttuuriin.

Kolmannessa luvussa keskityn värien vaikutuksiin. Käyn esimerkkien kautta läpi, kuinka värejä on käytetty elokuvassa kuljettamaan tarinaa, tehostamaan tapahtumia, välittämään tunnetta, sekä luomaan syvällisiä mielle yhtymiä. Väriä on myös käytetty kuljettamaan aikaa ja tehostamaan hahmojen tunnetiloja. Loppujakson analysointi osoitti itselleni sen, kuinka merkittävästi värit voivat vaikuttaa tunteen välittämisessä katsojalle.

Värivalinnoilla on elokuvassa suuri merkitys. Viesti ei välttämättä olisi aina välittynyt ilman värien viisasta käyttöä. Elokuvan tutkimisen johdosta, tulen kiinnittämään enemmän huomiota väreihin tulevaisuudessa, sekä katsojana, että tekijänä.

ASIASANAT:

animaatio, piirrosanimaatio, elokuva, tarinankerronta, värit, värimaailma, värisuunnittelu, värivalinnot, värien symboliikka, Japani, japanilainen, kimono, kansantaru, monogatari, Heian, Prinsessa Kaguyan Taru, Ghibli, Isao Takahata

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Film and television | Animation

2017 | 41 pages

Mirka Raasakka

COLORS OF THE HAND-DRAWN ANIMATION FILM

- Use of color in the film *The Tale of the Princess Kaguya*

In my thesis, I examine the use of color through Isao Takahata's hand-drawn animated film *The Tale of the Princess Kaguya* (2013). How and why certain colors were chosen? How did they implement the coloring? How do the colors affect the film's storytelling?

The purpose is to learn more about the use of color. I can probably utilize these learnings in the color choices of my own upcoming artworks. I also aim to find new dimensions from the film I love through its colors.

My thesis begins with a preface. In the second chapter, I focus on the topic of color choosing. I examine the making of the film from the color point of view. The most important source is the documentary *Isao Takahata and His Tale of The Princess Kaguya* (2015). Backgrounds were made with watercolors and characters were colored digitally. The pursuit of incompleteness, the use of watercolors, trial and error method, and the absence of a color palette were the most important color-related matters during the filmmaking. A lot of time and value were given for color design.

Next, I study what kind of things might have influenced the choosing of color. I reason nature as one of the most important motives, the color of the film has a realistic basis. The film is also based on Japanese folklore of the Heian period. Via examples, I find that the color scheme is partly based on the Heian period and Japanese culture.

The third chapter focuses on the effects of color. I use examples to show how colors have been used in the film to develop the story, intensify events, convey the feeling, and create thoughtful associations. Color has also been used to show the passing of time and intensify the feelings of characters. The analysis of the ending episode proved to me, how much color can transmit emotion to the viewer.

Color choices of the film are very significant. The message might have not always been passed to the viewer without the wise use of color. By studying this film, I will pay more attention to the colors in the future, both as a viewer and as an author.

KEYWORDS:

animation, hand-drawn animation, film, storytelling, colors, color design, color choices, color symbolism, Japan, Japanese, kimono, folktale, monogatari, Heian, *The Tale of the Princess Kaguya*, *The Tale of the Bamboo Cutter*, Ghibli, Isao Takahata

SISÄLTÖ

SANASTO	5
1 JOHDANTO	6
2 VÄRIEN VALINTA	8
2.1 Elokuvan tekovaihe	8
2.1.1 Siirtymä uuteen työskentelytapaan	9
2.1.2 Epätäydellisyyden tavoittelu ja vesivärit	10
2.1.3 Kokeilemalla kohti lopputulosta	12
2.1.4 Väripaletin puuttuminen	13
2.2 Värien lähteet	13
2.2.1 Luonto	14
2.2.2 Heian-aikakausi	14
2.2.3 Värit Japanin kulttuurissa	19
3 VÄRIEN VAIKUTUKSET	21
3.1 Esimerkkejä värien käytöstä	21
3.1.1 Vihreät vihjaukset	21
3.1.2 Pysäyttävän musta	26
3.1.3 Ajankulku	28
3.1.4 Hahmojen ihonvärit	28
3.1.5 Hienovarainen tehoste	29
3.1.6 Hahmon sisäinen muutos	30
3.1.7 Loppujakson tehostus värein	31
4 LOPUKSI	37
KUVALUETTELO	38
LÄHTEET	40

SANASTO

Animaatio	Katsoessa nopeasti vaihtuvaa kuvasarjaa, jossa kuvat pikkuhiljaa muuttuvat, syntyy Illuusio liikkeestä. Animaatiota voi tehdä monella eri tekniikalla.
Piirrosanimaatio	Animaation tekniikka, joka toteutetaan käsin piirtämällä.
Kalvoanimaatio	Piirrosanimaatiota, jossa hahmojen ääriviivat, väritykset ja taustat piirretään/maalataan kalvoille. Kalvot yhdistetään ja kuvataan.
Värimaailma	Opinnäytetyössäni tarkoitan piirrosanimaatioelokuvan värimaailmalla niitä värejä, jotka teokseen on sopivaksi valittu, tukemaan elokuvan maailmaa, tyyliä ja tarinaa.
Valööri	Värin vaaleus- tai tummuusaste.
Monogatari	Perinteistä japanilaista kertovaa kirjallisuutta, johon sisältyy sekä proosaa että runoutta (Collcutt ym. 1988, 80).
Kimono	Perinteinen japanilainen vaate.

1 JOHDANTO

Kirjallisessa opinnäytetyössäni tarkastelen värien käyttöä piirrosanimaatioelokuvassa. Miten ja miksi tietyntylaiset värit on valittu, kuinka ne on toteutettu, ja mitä vaikutuksia väreillä on elokuvan tarinankerronnassa?

Japanilainen piirrosanimaatioelokuva *Prinsessa Kaguyan Taru* (*Kaguya-hime no Monogatari* 2013) on yksi kauneimmista ja koskettavimmista näkemistäni elokuvista. Tutkin värien käyttöä tämän elokuvan kautta. Elokuvan on ohjannut ja käsikirjoittanut Isao Takahata, sekä tuottanut Yoshiaki Nishimura, tuotantoyhtiönä Studio Ghibli.

Ennen tämän kirjallisen opinnäytetyön tekoa en ollut ajatellut kyseisen elokuvan värejä sen syvällisemmin. Ensimmäisestä katselukerrasta jääneen muiston ja mielikuvan perusteella elokuvan värimaailma oli mielestäni kauniin vesivärimäinen, hailakka, ilmava, luonnosmainen ja pastellisävyinen. Elokuva tuntui poikkeuksellisen kauniilta ja onnistuneelta luonnosmaisessa ja aidosti vesivärimäisessä tyylistään. Tyyli ja värit muistuttivat minua myös Takahatan aikaisemmin ohjaamasta elokuvasta *Naapurini Yamadat* (1999), josta pidin myös erityisen paljon. *Prinsessa Kaguyan Taru* pääsi luonnosmaisuuudessaan kuitenkin ihan uudelle tasolle. Sen kummemmin en elokuvan värejä ensimmäisellä katselukerralla ajatellut, vaan olin täysin uppoutunut nauttimaan elokuvasta. Nyt kirjallista varten katson *Prinsessa Kaguyan Tarua* uusin silmin, erityisesti värejä tarkkaillen, kokeillen mitä saan sillä tavalla irti.

Opinnäytetyössäni käyn läpi vain yhden elokuvan ja sen tekijätiimin tapaa käyttää värejä. Erilaisia tapoja on niin paljon kuin tekijöitäkin. Tavat vaihtelevat paljon tuotannon, tekijätiimin ja ohjaajan mukaan. Elokuvan DVD-julkaisulta löytyy Akira Mikin ja Hidekazu Saton ohjaama sydäntä lämmittävä dokumentti *Isao Takahata and His Tale of The Princess Kaguya* (2015). Dokumentti on koostettu materiaalista, jota on kuvattu kulissien takana elokuvan tekoprosessista, alkumetreiltä valmistumiseen saakka. Tämä on itse elokuvan lisäksi tärkeimpiä lähdemateriaalejani ja raottaa bambuverhoa siitä, kuinka elokuvan teko sujui. Opinnäytetyöni toisessa luvussa käynkin aluksi läpi, kuinka värit on toteutettu ja millaisia ajatuksia ohjaajalla ja muilla tekijöillä on ollut väreihin liittyen.

Tekoprosessin ja dokumentin läpikäynnin jälkeen spekuloin, minkälaiset asiat ovat voineet vaikuttaa värien valintaan. Elokuvan tarina perustuu 900-vuosisadalta peräisin ole-

vaan japanilaiseen kansantaruun, Taketori Monogatari (GhibliWiki 2017). Tämä oli Japanin Heian-aikakautta (794–1185) (Collcutt ym. 1988, 70). Onko Heian-kausi ja Japanin kulttuuri mahdollisesti inspiroinut värivalintoja? Löytyykö elokuvasta konkreettisia esimerkkejä?

Kolmannessa luvussa käyn esimerkkien kautta läpi värien vaikutuksia. Kuinka värejä on elokuvassa käytetty kuljettamaan tarinaa, ja tehostamaan tapahtumia? Elokuva sai itsessäni aikaan suuren tunnekuohun, onko kenties väreillä tässä yhtä suuri merkitys, kuin luonteikkaalla animoinnilla ja tunteita herättelevällä musiikilla?

Toivon, että tutkimalla värejä tämän elokuvan kautta, oppisin lisää värien merkityksestä, löytäisin uusia ulottuvuuksia rakastamastani elokuvasta, sekä löytäisin lisää keinoja ja ideoita värien käyttöön omissa töissäni.

2 VÄRIEN VALINTA

Itselleni teoksen värien valinta on usein ollut hyvin kiinnostava, mutta erittäin pulmallinen vaihe, oli kyseessä sitten sarjakuva, maalaus, peli, tai animaatio. Päässä heiluu useita kysymyksiä. Miten valita juuri tähän teokseen sopivat värit? Mitä haluan näillä väreillä kertoa, minkälaista tunnelmaa luoda, kuinka ne sopivat yhteen, näyttävätkö ne hyvältä? Joskus tuntuu paremmalta vain lopettaa ajattelevinen, lätkiä teokseen mitä värejä satuu, ja katsoa mitä tulee. Yksi tapa sekin, ja intuitiolla toimiessa lopputulos voi myös olla hyvä. Usein eri teoksien värien takana on kuitenkin iso määrä suunnittelua ja ajatusta. Esimerkiksi nukkeanimaatiossa tai live-elokuvatuotannossa värejä on voitu muokata erilaisilla valaistuksen, puvustuksen, ja lavastuksen valinnoilla. Jälkikäteen voi myös tehdä värimäärittelyjä. Valmiin maalauksen taustalla taas saattaa olla useita luonnoksia erilaisille väriyhdistelmille.

Piirrosanimaatiossa tekijän on myös rakennettava värimaailma kuin tyhjästä, päätettävä omaa elokuvaansa parhaiten tukeva värityö. Piirrosanimaatio ei ole yksi yksittäinen värikuva tai maalaus. Piirrosanimaatio on satoja kuvia peräjälkeen, piirrokset ja värit liikkuvat, muuttuvat, tarina ja aika kulkevat.

2.1 Elokuvan tekovaihe

Aluksi tarkastelen, minkälaista työtä ja ajatusta Prinsessa Kaguyan Tarun takana on. Ensinnäkin, elokuvan teko kesti kauan. Tuotantopäiväkirjan merkintöjen mukaan juuret ulottuvat aikaan, jolloin ohjaaja Isao Takahata työskenteli Toei Animation – studiolla (1959–1971 (Studio Ghibli Wikia 2017)). Takahata oli tuolloin kirjoittanut prologi-kohtauksen hahmotelmaa, ohjaaja Tomu Uchidan suunnittelemaan Taketori Monogatari-kansansatuun perustuvaan animaatioelokuvaan, mikä ei koskaan toteutunut. Itse Prinsessa Kaguyan Tarun tekovaihe taas kesti kokonaisuudessaan noin kahdeksan vuotta, mukaan lukien tuottaja Yoshiaki Nishimuran suorittama sinnikäs maanittelu, jotta Takahata suostuisi ohjaamaan uutta elokuvaa. (Jimusho 2013.)

2.1.1 Siirtymä uuteen työskentelytapaan

Isao Takahata and His Tale of The Princess Kaguya dokumentista kävi ilmi, että jo edellisen Naapurini Yamadat-elokuvan kohdalla Takahata oli halunnut kokeilla jotain uutta tapaa tehdä. Hän oli kyllästynyt perinteiseen ja erittäin työlääseen kalvoanimaatio-työskentelyyn, jota oli käytetty vielä Takahatan ohjaamassa elokuvassa Pom Poko (1994). Hän koki työtavan rajoittavan liikaa elokuvan tyyliä. Naapurini Yamadat olikin ensimmäinen Studio Ghiblin elokuva, joka toteutettiin täysin tietokoneella, piirrosanimointia ja väritystä myöten (Team Ghiblink 2017). Yamadoiden tyyliin ei myöskään kuulunut yksityiskohtaisia taustoja, kuten Ghiblin elokuvissa aikaisemmin oli ollut. Dokumentin mukaan Studio Ghibli joutuikin pistämään koko työskentelytapansa ja -tiiminsä uusiksi Naapurini Yamadat-elokuvan tekoa varten.

Myös Prinsessa Kaguyan Tarun kohdalla Takahata halusi rikkoa rajoja, ja kokeilla jotain uutta työskentelytapaa. Elokuva on Yamadoista poiketen piirrosanimoitu perinteiseen tyyliin käsin paperille, mutta animoitujen kuvien väritys on toteutettu tietokoneella. Elokuvan taustat on maalattu käsin vesiväreillä. Yhdistelemällä perinteisiä ja uusia tekniikoita, käsintehtyä ja digitaalista, on onnistuttu saamaan aikaan mielestäni ilmava, herkkä, ja uskottava värimaailma.

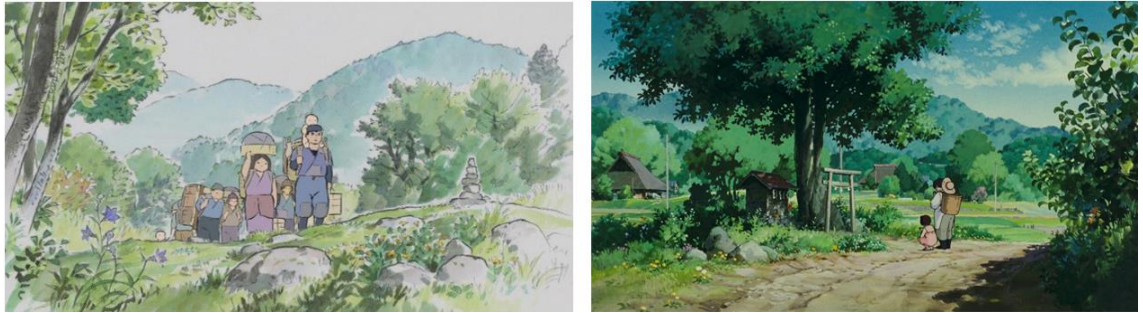
Kuvat 1. Vasemmalla kuva Prinsessa Kaguyan Tarun bambumetsästä. Oikealla kuva Naapurini Yamadat elokuvan kohtauksesta, jossa viittaus Taketori Monogatari-kansansatuun. Vesivärimäiset väritystyyliä muistuttavat toisiaan.

2.1.2 Epätäydellisuuden tavoittelu ja vesivärit

Dokumentin mukaan Takahata halusi elokuvaan luonnosmaisen tyylin, kuin raaka-animaatiota ilman viivan siistimisvaihetta. Animaattoreiden nopeista luonnospiirroksista välittyi Takahatan mielestä intohimoa ja elämän tuntua, mikä liialla hinkkaamisella saattaa kadota. Samaa tyyliä hän halusi väritykseen, ilmavaa haaleutta ja paljon valkoista tilaa taustoihin. Takahata pitää epätäydellisyyttä viehättävänä, väri ei tavoita jokaista kohtaa, vaan jättää tilaa myös katsojan mielikuvitukselle. Vesivärit ovat hyvä tekniikkavalinta tähän tarkoitukseen.

Vesivärit näyttävät dokumentin mukaan jotenkin aidoimmilta ja realistisemmilta kuin täyteläisemmät kalvoanimaatio-värit. Aloin miettiä tarkemmin, mistä tämä johtuu. Kun katson ulos animaatioluokan ikkunasta, ainakin tässä harmaassa Suomen talvisessa säässä, värit eivät ole kovin kirkkaita. On paljon harmaata ja valkoista, maassa ja taivaalla. Aurinkoisellakin säällä kirkas valo saa aikaan paljon heijastuksia ja valkeutta. Kun katson maisemaa, en pysty käsittämään sitä täydellisen yksityiskohtaisena kokonaisuutena, vaan keskityn katsomaan johonkin tiettyyn kohtaan, vaikka puun latvaan, josta katse siirtyilee muihin kiintopisteisiin.

Ehkä luonnosmaisen ja epätäydellisen vesivärimaiseman uskottavuudessa on kyse siitä, että on onnistuttu tallentamaan ne olennaisimmat piirteet, yrittämättä liikaa, antamatta liikaa yksityiskohtia katsojan silmän arvioitavaksi? Mitä enemmän yksityiskohtia yritetään tallentaa, sitä tarkemmin katsoja kuvaa katsoo ja odottaa siltä enemmän realismia, kiinnittäen enemmän huomiota myös virheisiin? Epätäydellinen vesivärimaisema taas antaa enemmän anteeksi, ja täydentyy katsojan mielikuvituksen avulla. Täyteläiset ja kirkkaat kalvovärit myös ehkä saattavat lisätä kuvaan fantasia-elementtiä ja satumaisuutta, kun taas vesiväreillä voi olla helpompi saada herkkää, ilmavaa ja hillitympää värimaailmaa aikaan.

Kuvat 2. Vertailussa väritysstyylit. Vasemmalla Prinsessa Kaguyan Taru, oikealla Pom Poko.

Väritysstyylin eron huomaa selkeästi, kun vertaa perinteistä kalvoanimaatioelokuvaa Pom Poko, sekä Prinsessa Kaguyan Tarua toisiinsa. Valitsin kuvat, joissa säätila, ympäristö ja tilanne ovat samantapaisia. Kuvista korostuu Kaguyan Tarun valkeuden määrä, esimerkiksi taivas on jätetty täyttämättä. Kumpikin tapa käyttää väriä ovat hyviä ja kauniita, mutta erilaisia.

Huomasin, että vaikka Prinsessa Kaguyan Tarun hahmojen animoinnit ovat vesivärien sijasta tietokoneella värityttyjä, on niissäkin epätäydellisyyksiä. Väri ei välttämättä kulje hahmoissa ääri viivoja myöten, vaan reunoille saattaa jäädä valkeita aukkoja. Yleisimmin näitä aukkoja pyritään tarkasti peittämään animaatioelokuvaa värityttäessä. Uskoisin aukkojen kuitenkin tässä elokuvassa olevan tarkoituksellisia, jotta hahmot sopisivat paremmin taustoihinsa. Ne tuovat ilmavuutta ja valon tuntua hahmoihin, sekä lisäävät vesivärimäisyyttä.

Kuva 3. Nuolet osoittavat, kuinka hahmojen värit eivät kulje täysin ääri viivoja myöten.

2.1.3 Kokeilemalla kohti lopputulosta

Kazuo Oga toimi elokuvan ulkoasusuunnittelijana (art director), sekä tausta-taiteilijana. Hänelle oli kertynyt kokemusta jo useiden Ghibli-elokuvien parista, kuten Pom Pokosta. Niissä taustat olivat kuitenkin hyvin yksityiskohtaisia, ja kalvoanimaatio-tyyliin täyteläisemmän värisiä. (Anime News Network 2017.)

Dokumentissa Oga kertoo, kuinka Kaguyan taustojen teko oli täysin uutta hänelle. Hän oli kuvitellut, että näiden pelkistetympien vesiväritaustojen teko olisi helpompaa, mutta oli väärässä. Olen myös sitä mieltä, että vesivärit, sekä pelkistetty eläväinen luonnosjälki, vaativat tietynlaista osaamista ja heittäytymistä tekemiseen. Oga mainitsee, kuinka vesivärit eivät anna toista mahdollisuutta, eikä koskaan voi täysin tietää millainen lopputulos on, vaikka maalaisi saman kuvan samalla tavalla. Todellisen lopputuloksen näkee vasta, kun kuva on kuivunut. Itseäni tämä myös viehättää vesivärejä käyttäessä, siinä on sattumanvaraisuutta, yllättävyyttä, ja kokeilullisuutta. Pitää vain tehdä ja katsoa mitä tulee.

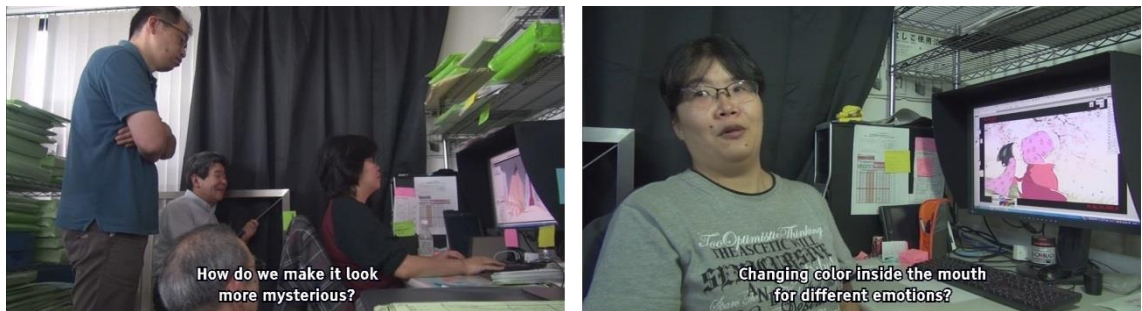
Prinsessa Kaguyan Tarun tekemisestä korostuukin kokeilemalla eteneminen. Dokumentista ilmenee, että taustavaihtoehtoja maalattiin samaan kuvaan useita, joista sitten Oga yhdessä Takahatan kanssa valitsi parhaan. Tämäkin teki värien valinnasta aikaa vievää, mutta varmastikin sen arvoista. Takahata mainitsee, kuinka he työskentelevät kokeilu ja erehdys-tekniikalla. Tehdään useita vaihtoehtoja, joista karsitaan epätoimivat pois.

Vaikka Takahata onkin ohjaaja, hän ei aina tunnu tietävän mitä haluaa, mutta kokeilemalla se selviää. Tämä on kiinnostavaa ohjaaja Takahatan työskentelyssä, ja Prinsessa Kaguyan Tarun teossa. Lopputulos voi poiketa alkuperäisestä tavoitteesta ja mielikuvasta, mutta se voi tehdä siitä vielä kiinnostavampaa ja koskettavampaa.

2.1.4 Väripaletin puuttuminen

Prinsessa Kaguyan Tarun väryksestä tekee hyvin erityistä myös se, että valmista ja tarkkaa väripalettia ei ollut käytössä. Kaikki värit valittiin ja mietittiin joka kuvaa varten erikseen. Elokuvan värisäätäjä (color setting) Yukiko Kakita kertoo dokumentissa, kuinka yhden kuvan värien päättämiseen saattaa mennä 6 tuntia, ja elokuvassa on 1423 kuvaa. Kakita mainitsee, kuinka he saattoivat miettiä, miten hahmon suun sisäosan väri sopii hahmon senhetkiseen tunnetilaan. Ei siis ihme, että elokuvan tekemisen aikataulu venähti.

Dokumentissa näkyy, kuinka Kakita, Takahata, Oga ja hahmosuunnittelija Osamu Tanabe yhdessä pähkäilevät erään kuvan värejä. Takahata miettii, kuinka väreillä saisi kuvasta mysteerisemmän. Dokumentista välittyy, että väreille on annettu elokuvanteossa paljon painoarvoa.

Kuvat 4. Kuvakaappauksia dokumentista. Vasemmalla Tanabe, Oga, Takahata ja Kakita pohtivat kuvan värejä, oikealla värisäätäjä Kakita kertoo työstään.

2.2 Värien lähteet

Kuvaa maalatessa värimaailma on luotava kuin tyhjästä tyhjälle paperille. Väreihin voi hakea inspiraatiota oikeasta elämästä, esimerkiksi maalatessa voikukkaa, voi katsoa mallia oikeasta voikukasta, ja sekoittaa omasta mielestä sitä parhaiten kuvaavat värit. Kuvan värit voivat myös olla täysin omasta päästä poimittuja, värejä joilla ei ole ainakaan mitään tietoista lähde pohjaa. Mistä Prinsessa Kaguyan Tarun värit ovat lähtöisin? Mitkä asiat ovat mahdollisesti inspiroineet ja vaikuttaneet valintoihin? Dokumentista ja muista lähteistä en löytänyt itse tekijöiden ajatuksia värien lähtökohdista, joten tutkimalla elokuvaa tein niistä omia päätelmiäni.

2.2.1 Luonto

Prinsessa Kaguyan Tarun väreillä tuntuu olevan hyvin realistinen lähtökohta. Tämä on ymmärrettävä ja toimiva valinta, sillä luonnolla on hyvin tärkeä rooli elokuvassa. Kaguya on tullut kylmästä ja kalpeasta kuusta, syntyy bambun sisästä, ja nauttii elosta maapallon luonnon kautta. Luontoa on haluttu kuvata elävästi, ja väripohja tulee aidosta maapallon elämästä. Siksi ruoho on vihreää ja voikukka keltainen, eikä esimerkiksi violetti tai pinkki.

Elokuvan luontokuvista tulee hyvin todellinen tuntu. Vuorokauden aika, säätila, ja vuodenaika vaihtelevat, ja näiden kuvaamiselle on annettu elokuvassa paljon tilaa. Luonto on kuin yksi elokuvan päähenkilöistä. Se kasvaa ja muuttuu elokuvan tarinan mukana. Värit ovat tärkeässä osassa luonnon muutosten ilmaisussa.

Kuvat 5. Esimerkkejä elokuvan luontokuvista.

Elokuvan värien käyttöön voi myös vaikuttaa tekijöiden sijainti ja ympäristö, kuten myös tarinan sijainti ja ympäristö. Esimerkiksi, Suomen metsien keskellä asuvan henkilön suhtautuminen vihreään väriin voi olla melko erilainen, verrattuna aavikon keskellä asuvaan. Prinsessa Kaguyan Taru on japanilainen elokuva, ja tarinakin sijoittuu entisaikojen Japaniin. Tämä näkyy elokuvan luontoa arvostavassa näkökulmassa ja maisemissa. Esimerkiksi, Japanin vanhin nykyuskonto on šintolaisuus, joka keskittyy hyvin paljon luontoon, ja joka puolella sijaitseviin jumaluuksiin (Peda 2017).

2.2.2 Heian-aikakausi

Alkuperäinen kansantaru bambunleikkaajasta on lähtöisin Japanin Heian-aikakaudelta (794–1185). Nimi ”Heian” tarkoittaa rauhaa, ja ainakin aateliston näkökulmasta aikakausi olikin melko rauhallista. Kartanoiden seinien suojissa elävien aatelisten kautta Japanin kulttuuri kukoisti. Kauneus ja eleganssi olivat tärkeitä, taiteeseen, kirjallisuuteen, ja runouteen panostettiin. Yhteiskuntaluokat ja erilaiset säätyjen arvoasteikot olivat selkeästi näkyvissä. Taustalla samurai-luokka teki nousua. (Collcutt ym. 1988, 70-71, 76.)

Aikakautta ja elokuvaa tutkiskellessa huomasin, että elokuvassa onkin selkeästi pyritty kuvastamaan Heian-kauden maailmaa ja kulttuuria. Se näkyy hahmojen vaatetuksesta, hiuksista, meikeistä ja tavoista. Prinsessa Kaguyan elämä kartanossa kuvastaa Heian-aikakauden aatelisneidon elämää.

Konkreettisenä esimerkkinä, aatelisilla oli tapana värjätä hampaansa mustaksi kauneuden tähden (Fält 1994, 45). He värjäisivät myös kasvonsa valkoisiksi, ja ilman mustaa hammasväriä valkoiset kasvot olisivat korostaneet hampaiden keltaisuutta (Mingren 2016). Elokuvassa Kaguyaa prinsessan tavoille ohjaavalla hovineito Sagamilla kasvot näkyvätkin jatkuvasti Heianin mustavalkeissa meikeissä. Kaguyalla nämä meikit ovat vain hetken, sillä hän ei ole innostunut tästä kauneusihanteesta.

Kuvat 6. Vasemmalla valkeakasvoiseksi maalattu Sagami kauhistelee luonnollisen Kaguyan piirroksia, oikealla myös Kaguya Heian-kauden meikeissä.

Heian-kaudella aateliset panostivat hyvin paljon vaatetukseensa. Ylhäisillä naisilla oli upeita värikkäitä kimonoita, joita kutsutaan nimellä jūni hitoe. Jokainen väri oli tarkkaan harkittu, ja niillä oli omat merkityksensä. Kimonoissa oli useita eri kerroksia, ja värien lisäksi niiden määrä ja järjestys merkitsivät erilaisia asioita. Naiset olivat usein bambuverhojen takana, ja heistä ei ollut nähtävillä kuin verhojen alta pilkistävät kimonon kankaat. Kankaiden väreillä voitiin viestittää esimerkiksi ikää, yhteiskuntaluokkaa, siviilisäätystä, tai ne saattoivat liittyä tiettyyn paikkaan, juhlaan, tai vuodenaikaan. Se, kuinka taidokkaasti ihminen osasi vaatteidensa värit valita, oli arvostetumpaa kuin henkilön fyysiset ominaisuudet. (Dalby 1993/2001, 217-228.)

Heian-kaudesta inspiroitunut vaatetus tulee hyvin esiin elokuvassa. Esimerkiksi, Kaguyalla on useassa kohtauksessa päällään tummat purppuranpunaiset housut. Näitä kutsutaan hakama-housuiksi. Naimattomat tytöt käyttivätkin niissä juuri purppuranpunaista väriä Heian-kaudella, muut naiset kirkkaamman punaista sävyä. Hakama-housujen kanssa Kaguyalla on valkoinen yläosa, kosode. Nämä olivat ikään kuin Heian-aikaiset alusvaatteet. (Dalby 1993/2001, 228-229.) Elokuvassa tämä vaatetus ilmaantuu Kaguyan prinsessaksi kouluttamisen alkaessa, juuri ennen hänen kuukautistensa alkamista. Uskoisin punertavan värin myös olevan elokuvassa viittaus kuukautisiin ja aikuistumiseen. Heian-kaudella hakama-housujen punertavan värin uskottiinkin lievittävän kuukautisten oireita (Duong 2014). Kaguyan punavalkeasta vaateyhdistelmästä näkyy muutamia muitakin erilaisia variaatioita elokuvan aikana, ja purppuranpunaiset housut näkyvät aina kimonoiden muiden värien alta.

Kuvat 7. Vasemmalla hovineito Sagamin kimono helmat ulottuvat bambuverhon ali. Kaguya on hakama-housuissaan. Oikealla kuvia Heian-kauden vaatetuksesta museossa (The Costume Museum 1974). Selviää yhtäläisyyksiä on nähtävillä bambunleikkaaja-isän pukuun, sekä Sagamin kerrostettuun kimoonon, alta näkyviin hakama-housuihin, ja Heianin pitkään hiustyyliin.

Hahmojen vaatteet vaihtuvat hyvin usein, etenkin Kaguyan kimono-kokoelma on laaja, ja väriyhdistelmiä näkyy monia. Heianin aatelisten käyttämien kimonovärien ohjeille on oma nimityksensä, Kasane no Irome (Immortal Geisha Wiki 2017). Kasane no Iromen väriyhdistelmät vaikuttavat melko räikeiltä ja vahvoilta, elokuvan väriyhdistelmät taas tuntuvat hiukan hillitymmiltä. Heianin aatelisten vaatteissa yleisesti käytettyjä perusvärejä ja niiden eri valöörejä on kuitenkin käytetty elokuvassa paljon. Esimerkiksi vaaleanpunainen, vihreä, punainen, valkoinen ja keltainen toistuvat usein. Mutta esimerkiksi elokuvassa melko usein näkyvä vaaleansininen ei kuulunut Heianin vaatteiden perusvärihin.

Kuva 8. Heian-kauden aatelisten vaatteissa käytetyt perusvärit (kuva itse tehty, värien lähteenä Fuyuya. 2017).

Uskoisin, että kimonoiden värisäännöt ovat voineet olla pohjana elokuvan vaatteiden väreille, mutta tekijät ovat varmasti ottaneet paljon vapauksia, elokuvan omien tarpeiden ja tyylin mukaan. Kimonoiden värien mysteerit vaikuttavat hyvin laajalta alueelta. Oma tietämykseni kimonoiden väreistä ei kuitenkaan ole kovin laaja, ja uskoisin tutkimukseni lähtevän liikaa sivupoluille, jos alkaisin käydä jokaisen Kaguyan vaateparren värit lävitse, Heian-aikakauden kimonoiden värisääntöjen mukaan. On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että jos tuntisin kimonoiden historiaa ja sääntöjä tarkemmin, voisin ehkä löytää elokuvasta lisääkin viestejä ja merkityksiä.

Kuvat 9. Osa Kaguyan eri vaatetuksista elokuvan aikana.

Elokuvan tekijät ovat saattaneet hakea värimaailmaan inspiraatiota myös heian-aikakauden taiteesta. Heian-kaudella syntyi esimerkiksi japanilainen maalaustaiteen tyyli suunta, yamato-e. Tyylille tyypillistä oli käyttää kirkkaita värejä. Heian-kauden aikana tehtyjen maalausten värit ovat valitettavasti ajan myötä haalistuneet, eikä alkuperäisten väriloistoa voi enää kuin arvailla. (Fält ym. 1994, 200-201.)

Heianin loppupuolella, noin vuonna 1000, Murasaki Shikibu kirjoitti Genjin tarinan (Genji Monogatari), joka sijoittuu Heianin hovielämään (Collcutt ym. 1988, 80-81). Tarinasta löytyy yamato-e tyyli suunnan haalistuneita kuvituksia 1130-luvulta, joissa vihreät bambuverhot, valkeat kasvot, ja värikkäät kimonot ovat kuitenkin selkeästi näkyvillä. Heian-kaudesta, sekä sen ajan monogatareista inspiroitunutta myöhempää taidetta myös löytyy runsaasti paremmin säilyneenä.

Kuvat 10. Vasemmalla Genjin tarinan haalistunut kuvitus (Kyoton keisarillinen hovi 1130 / Wikipedia Commons 2016). Oikealla tuoreempi kuvitus Taketori Monogatarista, Kaguya on palaamassa takaisin kuuhun (Horomichi 1650 / Wikipedia Commons 2007).

Heian-kaudella myös kehiteltiin omanlaista paperintekotekniikkaa, jossa erilaisia värjättyjä ja koristeltuja paperinpalasia koottiin kollaaseiksi. Näille papereille tehtiin kalligrafiaa, eli kaunokirjoitustaidetta. (Collcutt ym. 1988, 76). Prinsessa Kaguyan Tarun alkuteksteillä onkin Heianin paperitaidetta muistuttavat taustat. Alkutekstien hienostuneet värit johdattelevat elokuvan tyyliin ja tunnelmaan.

Kuvat 11. Vasemmalla kuvakaappaus elokuvan alkuteksteistä. Oikealla kalligrafiaa koristellulla paperilla 1100-luvulta (skannaus, Collcutt ym. 1988, 77.)

2.2.3 Värit Japanin kulttuurissa

Jo aikaisempi pohdintani kimonojen värysten monimutkaisuudesta osoittaa, kuinka tärkeässä osassa värit ovat Japanin kulttuuria ja historiaa. Japanissa on ajan kuluessa muodostunut oma listansa noin viidellesadalle perinteiselle värille, joita käytetään edelleenkin kimonoissa ja muissa tekstiileissä, kirjallisuudessa, ja taiteessa (Fiona ym. 2013). Perinteisten värien nimet tulevat luonnosta, kukista ja eläimistä. On esimerkiksi useita hiirenharmaan sävyjä, itse löysin listasta niitä ainakin 31 erilaista, esimerkiksi kirsikankukkaisen, luumuisen, viinirypäleisen, häviävän punaisen ja teelehtisen hiirenharmaat sävyt. (Wagara 2017.)

Väreillä on myös erilaista symboliikkaa kulttuurista riippuen. Täysin yhtenäistä symboliikkaa väreille oli lähteistä kuitenkin hankala löytää. Merkitykset myös tuntuvat samalla värillä vaihtelevan paljon tilanteen mukaan. Kerron silti muutaman elokuvaan keskeisesti liittyvän värin mahdollisesta japanilaisesta symboliikasta, lähteenä Päivi Hintsasen Coloria-sivusto (2013). Mainitsen joitakin japanilaisia värimerkityksiä myös myöhemmässä tekstissäni, analysoidessani elokuvan kohtauksia.

Keltainen kuvastaa Japanin kulttuurissa iloa ja lapsellisuutta, mutta myös arvokkuutta. Kaguyan varhaislapsuuden vaatetuksen pääväri onkin hennon haalean keltainen. Keltainen oli myös yksi suosituimmista väreistä Heian-kaudella, ja väri toistuu usein muidenkin elokuvan hahmojen vaatteissa.

Kirkkaamman keltainen on Kaguyan bambunleikkaaja-isän hovivaatteiden pääväri, ja se sopii hänelle hyvin. Isä-hahmo on melko lapsellinen ja herkästi ilostuva. Hänen kohdallaan nämä piirteet kääntyvät hiukan negatiivisempaan ja surumielisempään suuntaan, sillä omassa ilossa ja lapsellisuudessaan hän on sokea Kaguyan ahdingolle.

Vaaleanpunainen yhdistetään Japanissa kevääseen ja kirsikankukkiin. Kaguya pukeutuukin keväällä vaaleanpunaiseen lähtiessään maalle katsomaan puhjenneita kirsikankukkia.

Valkoinen on yksi elokuvan hallitsevimmistä väreistä. Valkoinen voi Japanin kulttuurissa kuvastaa puhtautta, jumalallisuutta ja kylmyyttä, mutta toisaalta myös kuolemaa ja surua. Nämä asiat ovat vahvasti yhdistettävissä myös Prinsessa Kaguyan Tarun teemaan ja tarinaan. Kuten aikaisemmin jo mainitsin, vesivärejä käytettäessä taustat on jätetty hyvin ilmaviksi ja osittain värittämättä. Alta näkyy siis vesiväripaperi, hiukan harmahtavan valkoinen. Taustojen taivas on melkein koko elokuvan ajan jätetty valkoiseksi. Ainoastaan Kaguyan ja Sutemarun lentokohtauksessa on käytetty kirikkaansinistä taivasta.

Valkoista on myös Kaguyan vaatteissa, hahmojen valkoisessa kasvovärissä, kuun asukkaiden ihossa, kuussa, ja talven lumessa. Itse yhdistänkin elokuvan kuun ja talven vahvasti symboloimaan kuolemaa, ja jonkinlaista puhdistautumista entisestä elämästä. Kun Kaguya kokee romahduksen, hän juoksee pois kartanosta, uupuu, ja kaatuu valkeaan lumeen, kuin kuolisi. Loppukohtauksessa Kaguya haetaan takaisin kohti valkeana loistavaa kuuta, ja tämä päättää Kaguyan elämän maan päällä.

3 VÄRIEN VAIKUTUKSET

Tässä luvussa tarkastelen, millaisia erilaisia vaikutuksia väreillä on elokuvan tarinankulussa. Katsoessani elokuvaa tarkemmalla värisilmällä, kiinnitinkin huomiota asioihin joita en ollut aikaisemmin tietoisesti hoksannut.

Elokuvan juoni lyhyesti

Prinsessa Kaguyan Taru kertoo työstä, jonka bambunleikkaaja löytää bambun sisältä ja ottaa vaimonsa kanssa huostaansa. Tyttö on todellinen luonnonlapsi, mutta bambunleikkaaja-isän tulkitsemien merkkien johdosta, tämä päätyy kaupunkiin viettämään ylhäisen prinsessan elämää. Prinsessa Kaguyalla on useita kosijoita, mutta todellisuudessa hän kaipaa vain takaisin lapsuuden toverinsa Sutemarun seuraan luonnonhelmaan. Kaguyan ahdistuksen kasvettua paljastuu, että Kaguya on kotoisin kuusta, ja hänet ollaan tulossa hakemaan takaisin. Kaguyaa kaduttaa, että hän ei ole käyttänyt hänelle suotua elämää maapallolla onnellisesti.

3.1 Esimerkkejä värien käytöstä

3.1.1 Vihreät vihjaukset

Huomasin, että pitkin elokuvaa värejä on käytetty luomaan miellelyhtymiä ja alitajuisia vinkkejä katsojalle. Erityisesti vihreä erottui edukseen.

Vihreä on tärkeä osa luontoa. Mieleen tulevat vihreät puut, kasvit ja ruoho. Elokuvassa näkyikin paljon vihreää luonnon kautta, etenkin kesäisissä osuuksissa. Vihreästä väristä tulee mieleen esimerkiksi tuoreus ja kasvaminen. Kaguya syntyykin elokuvan alussa maan päälle vihreästä bambusta. Bambunleikkaaja-isä on keräämässä bambun oksia sinivihreässä bambumetsässä. Pian hän huomaa yhden bambun loistavan, ja menee sen luokse. Tämä bambu kasvaa hurjaa vauhtia. Pieni Kaguya on ahtautuneena bambun sisässä, kunnes vihreät lehdet aukeavat ja päästävät Kaguyan vapaaksi otteestaan, kuin kukkana häntä kehystäen.

Kaguyan syntymäbambu on selkeästi erilaista vihreää sävyä kuin ympäristö, kellertävää, herneenvihreää. Kaguyan kimonossa on myös raikkaan limen vihreää. Kohtauksesta syntyy vihreän värin miellelyhtymä bambumetsään, bambunleikkaaja-isän ja Kaguyan suhteeseen, Kaguyaan ja tämän syntymiseen, sekä bambun pidättelevään ja lopulta vapauttavaan otteeseen.

Elokuvan edetessä ja Kaguyan kasvaessa, hän lähtee ensimmäistä kertaa isänsä mukana bambumetsään. Nyt kesällä ja päivänvalossa metsän värimaailmaa hallitsee pirteän kellertävän vihreä. Kuvataan, kuinka Kaguya auttaa isäänsä bambujen suojassa. Kaguya kuitenkin kuulee maalaislasten naurun ja huudot kauempaa, ja lähtee etsimään heitä.

Bambumetsän reunalla Kaguya kurkkii ulkomaailmaa, ja siellä touhuavia villisian porsaita. Vihreät bambut reunustavat Kaguyaa ja tämän näkymää, kuin verhot. Kaguya juoksee porsaiden luo bambujen suojasta, ensimmäistä kertaa itsenäisesti ulkomaailmaan. Toisaalta myös bambumetsän ulkopuolinen ympäristö on kesäisen vihreää, bambumetsän värimaailma siis jatkuu sielläkin. Kaguya joutuu heti vaaratilanteeseen porsaiden emon hyökätessä, mutta Sute maru pelastaa hänet. Tässä kohtauksessa vahvistuu vihreän miellelyhtymä bambumetsään, kesään, luontoon, kasvamiseen ja suojaan, mutta toisaalta myös vapautumiseen, irtautumiseen, ja seikkailuun.

Kuvat 12. Vasemmalla kuvat Kaguyan syntymästä, oikealla Kaguya katselee villisikoja bambujen seasta.

Kaguyan kasvaessa, bambunleikkaaja-isä on rakennuttanut kartanon kaupunkiin. Syksyn tullessa Kaguyaa lähdetäänkin viemään kohti kartanoa, viettämään prinsessan elämää. Kaguya astuu bambumetsästä vihreään kuljetuskärryyn, jonka reunoilla on punaista ja keltaista, sekä vihreät bambuverhot suojaamassa.

Kartanossa on myös käytetty paljon vihreää. Sitä on katon reunoilla, häivähdyksinä siellä täällä, sekä erityisesti bambuverhoissa, samantyyppisissä mitä kuljetuskärryissä oli. Bambuverhoissa on myös käytetty punaisia nauhoja. Vihreät bambuverhot näkyvät tärkeinä

elementtinä kartanossa tapahtuvissa kohtauksissa. Koko kartano on oikeastaan bambuverhojen reunustama, ja niitä on myös huoneissa. Ne näkyvät kohtauksissa taustoilla, sekä usein Kaguya on itse verhon takana. Vaikka syksyn ja kartanoon tulon myötä luonnon vihreys on kadonnut, sitä on kuitenkin vielä pidetty mukana bambuverhojen avulla. Bambunleikkaaja-isä on tuonut Kaguyan vihreästä bambumetsästä vihertävään bambukartanoon.

Kaguya iloitsee kartanossa, sekä kapinoi leikkimielisesti jäykkiä muodollisuuksia ja prinsessaksi opettelua vastaan. Aluksi kartanon vihreällä värillä tuntuukin olevan positiivinen miellelyhtymä, se muistuttaa bambumetsän suojasta, lapsuudesta, kesästä ja luonnosta. Pikkuhiljaa Kaguya kuitenkin alkaa tulla alakuloisemmaksi, sekä alistua prinsessakoulutukselle ja aatelisten tavoille. Vihreänkin merkitys alkaa muuttua elokuvan edetessä surumielisemmäksi.

Kun Kaguyalle pidetään nimeämisseremonia, hovineito Sagamilla on punavihreä kimono päällään. Sagami valmistelee Kaguyaa juhliin, Kaguya on vain passiivisesti paikallaan, kun muut touhuavat hänen ympärillään. Kaguya tuntuu luovuttaneelta. Juhlan aikana hän kokee romahduksen, juoksee pois kartanosta, ja jättää jälkeensä vihertävät, luontoaiheisiksi koristellut simpukat, ja luontokuvioisen kimononsa.

Kuvat 13. Vihreät bambuverhot kärryissä ja kartanossa, Sagamin vihreä puku, ja vihertävät koristellut simpukat.

Romahdusjakson aikana alkaa talvi, ja jakson loputtua Kaguya on taas takaisin kartanossa. Värimaailma ja tunnelma ovat muuttuneet täysin, kylmäksi ja kalpeaksi. Kaguya antautuu hovineito Sagamin tahtoon, ja antaa tämän nyppiä pois kulmakarvansa, sekä värjää aatelisten tapojen mukaan ihonsa valkeaksi ja hampaansa mustaksi. Vihreän bambuverhon sävy taustalla näyttää nyt jotenkin sairaalloiselta ja myrkyllisemmältä.

Seuraavassa kohtauksessa Kaguyalla on ensimmäistä kertaa itselläänkin vihreä kimono päällään, se muistuttaa vastikään hovineito Sagamilla ollutta kimonoa. Valkeat kasvot ja kimonon värit näyttävät Kaguyan päällä kummallisilta, ja entiseen tyyliin verrattuna poik-

keavilta. Hän istuu bambuverhojen vieressä, ja isä saapuu huoneeseen. Hän tuo Kaguyalle lahjaksi vihreän häkin, jossa on punainen kantonauha, ja lintu sisällä vankina. Kaguya katsoo häkkiä, ja lopulta päästää linnun vapauteen surumielisenä. Tämän kohtauksen aikana lopulta ymmärsin bambunvihreän merkityksen. Kaguya samaistuu lintuun vihreässä häkissä, koska hän on itsekin häkissä, vihreiden bambuverhojen reunustamassa kartanossa. Vihreä oli elokuvassa alun perin luonnollisuuden ja elämän väri, mutta nyt se on muuttunut keinotekoiseksi, surumieliseksi muistutukseksi menneestä elämästä, sekä Kaguyaa vankina pitäväksi häkiksi.

Häkkimäisyys korostuu kohtauksissa, joissa Kaguya katselee vierailijoita bambuverhon takaa. Verhon vihreät vaakaviivat rikkovat näkymää, ja pitävät Kaguyan piilossa. Häkkipielikuvaa on käytetty kiinnostavasti myös kohtauksessa, jossa keisari yrittää viedä Kaguyan mukanaan. Keisarin puku on vihreää vaakaviivaa, ja tämä yrittää sulkea Kaguyan väkisin syliinsä. Vihreän vaakaviivan miellelyhtymä häkkiin, vankeuteen ja pidättelemiseen, tekee syliin sulkemisesta vielä ahdistavampaa. Keisaria myös kuvataan useassa kuvassa seisomassa bambuverhon vieressä, ja hänen pukunsa yhtenevyys verhon kanssa ei jää epäselväksi.

Kuvat 14. Vihreä lintuhäkki, Kaguya bambuverhon takana, sekä keisarin vangitseva ote.

Kesän luonto, kasvaminen, bambumetsä, bambuverhot, kuljetuskärryt, kimonot, lintuhäkki, keisari... Nämä kaikki elementit nivoutuvat yhteen, synnyttäen syvällisiä merkityksiä. Tämä tuskin olisi onnistunut niin hyvin ilman värien viisasta käyttöä.

Muita värien luomia miellelyhtymiä

Vihreän merkitystä luotiin elokuvassa pitkään, koko tarinan ajan. Elokvasta löytyy kuitenkin muillakin väreillä luotuja miellelyhtymiä ja vihjauksia, joita on käytetty pienemässä mittakaavassa. Käyn niistä läpi vielä muutaman esimerkin.

Kun Kaguya saapuu ensimmäistä kertaa kartanoon lapsena, hänen pukunsa on samaa haalean keltaista kangasta kuin vauvana. Kartanossa hän pääsee ihaillemaan erivärisiä upeita kankaita, ja pukee päälleen läpinäkyvän oranssin kaavun. Kaguya juoksentelee pitkin kartanoa, oranssi kaapu liehuen. Siirtyessä seuraavaan kohtaukseen, jossa hovi-neito Sagami alkaa opettaa Kaguyaa, näkyy kuva valko-oransseista koikarpeista lammessa. Oranssi on samaa sävyä kuin Kaguyan pukema kaapu oli. Itselleni kaloista tuli värien johdosta miellelyhtymä Kaguyaan. Ehkä tämä on pieni vihje siitä, kuinka Kaguya tulee olemaan kuin kartanon vangittu koriste, kuten lammessa uivat koikarpitkin.

Toisena esimerkkinä, bambunleikkaaja-isä harhailee bambumetsässä etsien karannutta Kaguyaa. Pian hän löytääkin yhden bambun sisästä kirkkaankeltaisia kultahippuja. Seuraavissa kohtauksissa Kaguya kulkee Sutemarun seurassa, katsellen kuinka maalaiset tekevät erilaisia käsitöitä. Uimassa käynnin jälkeen Kaguya, Sutemaru ja lapset näkevät pellon, jossa kasvaa kirkkaankeltaisia hunajameloneita. Kaguya varastaa niistä yhden, ja yhdessä Sutemarun kanssa hän piiloutuu syömään melonin. Meloni tuntuu kuin aarteelta. Tästä siirrytään kohtaukseen, jossa bambunleikkaaja on taas bambumetsässä, tällä kertaa löytäen bambun sisästä kalliita ja värikkäitä kankaita. Yhdistin isän löytämät keltaiset kultahiput ja Kaguyan löytämät keltaiset hunajamelonit toisiinsa. Kaguya saa iloa vaatimattomista asioista, ja hänelle meloni voi olla aarre. Isä taas kokee Kaguyan tarvitsevan kultahippuja ja rahallista rikkautta.

Kolmantena esimerkkinä, eräs Kaguyan kosijoista tuo lahjaksi vaaleanpunaisen kukkaisen. Kaguyalla on usein elokuvan aikana päällään vaaleanpunainen kukkakimono, kuten tässäkin kohtauksessa. Väreistä syntyy selkeä miellelyhtymä kukan ja Kaguyan välille. Kaguya samaistuu kukkaseen, joka on myös tuotu luonnosta kartanoon vasten tahtoaan.

Kuvat 15. Oranssin, keltaisen, ja vaaleanpunaisen luomat miellelyhtymät.

3.1.2 Pysäyttävän musta

Prinsessa Kaguyan Taru on kokonaisuudessaan hyvin valkea, mustaa on käytetty hillitysti ja harkitusti. Harmahtavaa, hiukan hailakan mustaa, löytyy ääriviivoista ja hahmojen hiuksista. Myös Kaguyaa kosivien aatelisten puvut ovat aluksi mustia. Puvut ovat keskenään hiukan erilaista mustaa sävyä, erottuakseen toisistaan kosijoiden ollessa paljon vierekkäin.

Mustat hiukset ja mustatut hampaat viittaavat Heian-kauden kauneusihanteeseen, mutta mustalla voi olla myös negatiivisempi sävy. Japanin kulttuurissa se voi symboloida ilottomuutta, pahuutta ja syyllisyyttä, ja Heian-kauden vaatteissa mustaa pidettiin tylsänä ja epämiellyttävänä (Hintsanen 2013). Kosijoiden mustat puvut tuntuvat luovan heille arvokkuuden tuntua, mutta heidän ollessa melko omahyväisiä, mustan negatiivisempi puoli myös sopii heille. Musta symboloi myös vahvasti menetystä ja kuolemaa (Dalby 1993/2001, 237).

Kohtaukset, joissa mustaa on käytetty huomattavasti enemmän, erottuvat selkeästi muusta valkeudesta. Mustaa on esimerkiksi suuressa osassa taustaa, kun Kaguya lopukohtauksessa lähestyy kuuta. Musta antaa kuun valkeudelle lisää voimaa. Myös kohta, jossa eräs kosijoista haastaa lohikäärmeen myrskyisen meren keskellä, on hyvin tumma ja pelottava. Musta tuo uhkaavuutta lohikäärmeen hahmoon ja tilanteeseen. Musta on kuitenkin näissä kaikissa kuvissa hiukan harmahtavaa, ei selkeän pikimustaa.

Kuvat 16. Kaguyan kosijat vierekkäin mustissa puvuissaan, valkea kuu, ja uhkaava lohikäärme.

Yksi kuva on kuitenkin mustuudessaan erityisen pysäyttävä, ja se on Kaguyan romahduksen hetki. Kaguya on luovuttanut, ja antautunut aatelliselämän jäykkyyksille. Kun Kaguyaa juhlitaan, on hän itse verhojen takana, alakuloisena poissa silmistä, ja joutuu vain kuuntelemaan ympärillä juhlivaa väkeä. Kaguyan verhojen sisällä on sinertävän kylmät sävyt, ulkopuolella lämpimän kellertävää. Hän kuulee, kuinka juopuneet vieraat ha-

luavat nähdä, onko Kaguya kaunis. Kamera lähestyy Kaguyan kasvoja. Ilme on muuttunut täysin, järkyttyneeksi ja hiukan vihaiseksi. Äkkiä kamera menee kauemmas, ja samalla tausta muuttuu Kaguyan ympärillä pikimustaksi. Kaguya on yksin mustan pimeyden keskellä.

Musta kuva on hyvin lyhyt, mutta pysäyttävä ja mieleenpainuva. Musta korostaa Kaguyan epätoivon ja mielen järkkymisen hetkeä. Kuva vavahduttaa, koska näin mustaa ei elokuvassa ole muulloin näkynyt. Hannele Wetzter mainitsee kirjassaan Värivaaka (2000, 95), kuinka musta väri sulkee tilaa, pienentää, mutta kasvattaa painoa, sekä tuntuu pysäyttävän ajan kulkua. Tässä kuvassa musta tekee mielestäni juuri kaikkea tuota. Se toimii epätoivon tunteen välittäjänä katsojalle.

Wetzter mainitsee myös, että valkoinen suurentaa, mutta keventää. Hänen mukaansa musta ja valkoinen voivatkin yhdessä luoda liikettä ja levottomuutta, tilan laajenemista ja supistumista. Romahduksen jälkeen Kaguya juoksee kohti mustia ja pimeitä oviaukkoja, ulos kuun valoon. Piirrosjälki muuttuu raa'an pelkistetyksi ja taustat mustavalkeiksi. Mustat puut ja vahvat piirtokynän vedot vilistävät valkealla taustalla. Kaguyan romahdus on yksi elokuvan iskevimmistä kohtauksista, ja mustan käyttö on siinä tärkeässä osassa.

Kuvat 17. Pikimusta romahduksen hetki, juoksu kohti mustia oviaukkoja, sekä eläimellinen juoksu mustavalkeassa metsässä.

3.1.3 Ajankulku

Väreillä voi kuljettaa aikaa. Niillä voi ilmaista esimerkiksi vuodenajan ja säätilojen muutoksia, sekä vuorokauden ajan. Värimaailman vaihdoksilla voi korostaa, että on siirrytty toiseen aikaan ja paikkaan.

Elokuvassa oli toteutettu ajan kulumisen kesästä syksyyn, myös täysin yhden kuvan aikana, värien avulla. Kuvassa on kesä, bambunleikkaaja kävelee kauemmas polkua pitkin, peltojen keskellä. Pikkuhiljaa värit muuttuvat kellertävimmiksi, onkin syksy. Itse piirroksessa ei ole muuttunut juurikaan muuta, kuin puusta roikkuvien kukintojen muoto auenneeksi. Värit muuttivat kuvan kesästä syksyksi. Tämä on oiva esimerkki siitä, kuinka tarinankerronta ja aika voi edetä värin avulla.

Kuvat 18. Muutos kesästä syksyksi.

3.1.4 Hahmojen ihonvärit

Hahmojen vihastumista ja kiihtymystä on korostettu saman kuvan aikana tapahtuvilla ihonvärin muutoksilla. Tätä keinoa on käytetty elokuvassa hyvin usein. Esimerkiksi, kun bambusta syntynyt peukaloisen kokoinen Kaguya muuttuu ihmisvauvaksi, hän alkaa itkeä ja huutaa bambunleikkaajan vaimon käsissä. Vauvan ihonväri muuttuu äkkiä hiukan punertavammaksi huudon myötä. Nopea punerrus tuo tehoa vauvan vaatimukselle ja itkulle. Samoin Kaguyan isän vihastumista ja kiihtymystä on korostettu useassa kohtauksessa nopealla punaisemmaksi muuttumisella. Samoin myös päinvastoin, isä saattaa olla punainen kiihtymyksestä, mutta rauhoittuessaan hitaasti kalpenee.

Kuvat 19. Ihonvärin muutos vihaisesta surumieliseksi. Oikealla sävyerot.

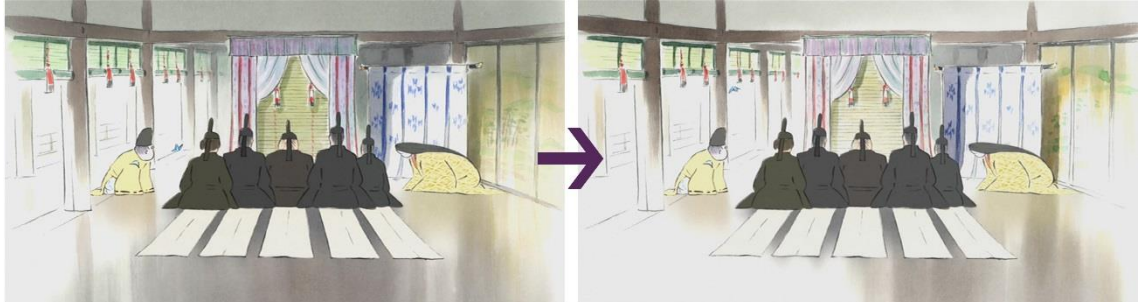
Hahmojen tunnetilojen ilmaisun lisäksi, ihonväriä käytetään myös hahmojen yksilöimiseen. Esimerkiksi, Kaguya on selkeästi vaaleampi ja vaaleanpunaisempi kuin muut maalaislapset, joiden ihot ovat päivettyneitä, erilaisia kellertävän ja ruskehtavan sävyjä. Kaguyan vaaleus viestii hänen alkuperästään: kuusta. Elokuvan lopussa kuusta tulevat hahmot ovatkin iholtaan vitivalkoisia. Kartanossa osa hahmoista myös maalaa kasvonsa valkoisiksi Heianin kauneusihanteen mukaan, mikä saa heidät näyttämään hiukan yli-luonnollisilta.

3.1.5 Hienovarainen tehoste

Eräässä kohtauksessa valaisun muutosta ja värien vaalentumista on käytetty hyvin hienovaraisena, melkein tiedostamattomana tehosteena.

Kohtauksessa kosijat ovat tulleet tapaamaan Kaguyaa ensimmäistä kertaa. He istuvat verhojen edessä hiukan riehaantuneena. Kaguya on verhojen takana, ja alkaa soittaa kotoa (japanilainen kielisoitin). Kosijoita kuvataan takaapäin. Kuva on hyvin pitkä, sen aikana sininen perhonen lentää kierroksen kosijoiden ympäri. Koton soitto kuuluu kauniina taustalla. Kuva muuttuu tänä aikana haaleammaksi, kuin valaistus kirkastuisi. Tämä tapahtuu hitaasti, ja en huomannut sitä kuin sattumalta elokuvaa pysäyttäessäni. Kuva on lopussa muuttunut yllättävän haaleaksi alkutilanteeseen verrattuna.

Koton soittokuva tuntuu rauhoittavalta, taianomaiselta ja erityiseltä hetkeltä, ja valaisun kirkastaminen värejä haalentamalla on sen toimivuuteen osasyynä.

Kuvat 20. Valaisu kirkastuu hitaasti.

3.1.6 Hahmon sisäinen muutos

Erään kohtauksen värimaailman muutos on hyvin nopea ja radikaali, ja haluankin käydä tämän muutoksen merkityksen läpi.

Kaguya soittaa kotoa laskevan auringon lämpimässä ja punertavassa valossa, osaksi verhojen takana. Keisari on tullut katsomaan Kaguyaa. Keisari katselee verhon takaa, ja yllättäen sulkeekin Kaguyan syliinsä, sanoen, että aikoo viedä hänet omakseen. Kaguya on kauhuissaan ja käpertyneenä jäykkänä pelosta. Keisari huutaa palvelijoita tuomaan kantotuolin, ja yrittää raahata Kaguyaa pois.

Yhtäkkiä värimaailma muuttuu täysin, lämpimästä kylmäksi ja sinertäväksi. Muutoksen välillä ei ole minkäänlaista liukumaa. Edellisessä kuvaruudussa värit ovat lämpimät ja heti seuraavassa sinertävät. Kaguya nousee, kuin keisarin käsivarsilla ei olisi enää minkäänlaista valtaa, ja Kaguyan kimmonon päällimmäisin vaaleanpunainen kerros jää keisarin käsiin roikkumaan. Kaguya muuttuu läpinäkyväksi, samalla kun kävelee pois kuvasta. Kaguyan poistuessa kokonaan kuvasta, värit myös palaavat sulavasti takaisin auringonlaskun väreihin.

Keisari kutsuu Kaguyaa. Hän kaataa yhden verhoista, ja sen takana on kuin loputtomiin jatkuvaa sinertävää hämäryyttä. Keisarin katsoessa muualle, Kaguya onkin yllättäen palannut takaisin. Hän istuu ilmeettömänä, hämäryys taustanaan. Hänen kimonostaan on nyt näkyvillä vain alempi, hyvin yksinkertainen vaaleansininen kerros. Kontrastina punaisten hakama-housujen kanssa, väriyhdistelmä näyttää hyvin vahvalta ja erilaiselta entiseen verrattuna.

Tämä kohta on tärkeä muutos sekä elokuvan juonessa, että päähenkilössä. Kaguya osoittaa ensimmäistä kertaa yliluonnollista puoltaan, lapsuuden nopeiden kasvupyrähdysten lisäksi. Värien täydellinen muutos korostaa tätä hetkeä, kun hän saa kuun voimat itseensä ja poistuu ahdistavasta tilanteesta. Maallisen keisarin käsien voima ei ylitä Kaguyan kuukykyjä. On kuin valot olisi suljettu hetkeksi pois päältä. Sinertävyys viestii kuun väreistä ja kylmyydestä. Myös vaaleanpunaisen kimonokerroksen liukuminen pois korostaa, kuinka Kaguya paljastaa piilevän kuupuolensa. Tapahtuman jälkeen Kaguya paljastaakin vanhemmilleen olevansa kotoisin kuusta, ja että keisarin hyökätessä hän pyysi kuun väen hakemaan hänet takaisin.

Kuvat 21. Vasemmalla värimuutos lämpimästä kylmäksi, oikealla Kaguya kohtaa keisarin.

3.1.7 Loppujakson tehostus värein

Kuten aikaisemmistakin esimerkeistä on tullut ilmi, asia joka erityisesti kiinnitti huomiotani ja yllättikin, oli se, kuinka radikaalisti värimaailma voi muuttua yhden kuvan aikana. Joissakin tämä tapahtuu kuin huomaamatta, joissakin hätkähdyttäen. Tavat vaihtelevat sen mukaan minkälaista vaikutusta katsojaan halutaan tehdä. Loppujaksossa on käytetty värejä ja niiden muutoksia hienovaraisena, mutta tehokkaana keinona. Käyn läpi muutaman kiinnostavan seikan loppujakson väreistä.

Värimaailma on muuttunut radikaalisti edellisestä kohtauksesta, jossa oli aurinkoinen kesäpäivä. Kaguyan kartanossa valmistaudutaan, sillä kuun väki on tulossa hakemaan Kaguyaa maapallolta takaisin kuuhun. Värimaailma on kylmä ja haalea. Kuun valo on hyvin vahva, se kajastaa kaikkialle. Valkea valo vahvistuu kuun väen aluksen lähestyessä, luoden jyrkkiä varjoja maanpäälle.

Kuun väen pilvialuksen lähestymistä, jonkinlaista esiintulon pientä hetkeä, on korostettu erikoisesti värein. Alus näkyy melkein keskellä kuvaa, ympärillä on häikäisevän valkea alue, joka kauempana kuvan reunoilla muuttuu harmaaksi. Alus on aluksi noin neljä sekuntia väritön ja vaalea, sitten muuttuu nopeasti, mutta sulavasti, värittömästä sinisen

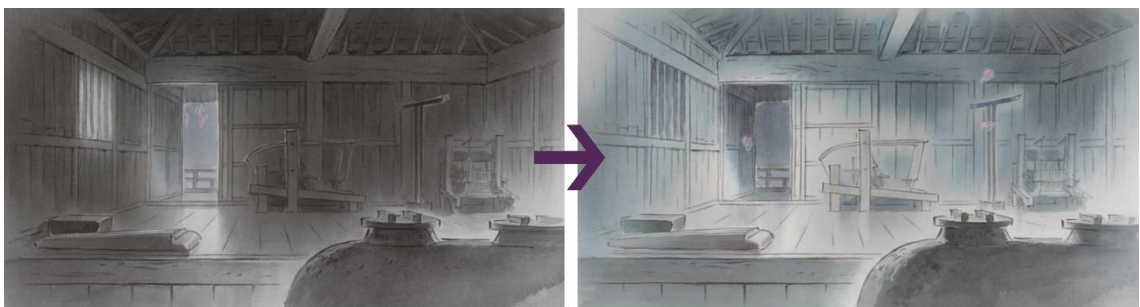
kautta keltaiseksi, hiukan pinkkiäkin pilvessä mukana. Mietin, miksi näin? Miksei alus muutu heti suoraan värittömästä keltaiseksi, vaan näyttää sen pienen hetken sinisenä? Ehkä tällä vastaväriin ja kylmän kautta muuttumisella on haluttu korostaa esiintuloa, ja ehkä se lisää jonkinlaista taianomaisuutta.

Kuvat 22. Pilvialuksen muutos sinisen kautta keltaiseksi.

Maanpäällä olevien hahmojen luona on tummuutta ja harmautta. Kuun väen aluksessa ja vaatteissa on puolestaan hyvin kirkkaita, mutta kylmäsävyisiä värejä, sekä valkeutta ympärillä. Harmaat nuoletkin muuttuvat keltavihreiksi kukiksi alukseen päin ammuttaessa. Kuun hahmot ovat iholtaan veistoksen valkeita, ja näyttävät melko epäluonnollisilta väreissään.

Alus alkaa olla jo melkein maanpinnalla. Aluksella on johtohahmo, joka on todennäköisesti viittaus Buddha Amidaan, Heian-kaudella palvottuun Buddhaan (Collcutt ym. 1988, 94). Johtohahmo lähettää puna-sinisiä keijukaisia hakemaan Kaguyaa kartanosta. Kulkiessaan rakennuksessa, ne muuttavat ympäristönsä värit liukuen ruskehtavan harmaasta, valkean ja vihertävän siniharmaaksi. On kuin ne toisivat ulkona olevan kuun kajastuksen mukanaan myös sisätiloihin.

Kuvat 23. Keijujen tuoma värien muutos.

Yksi keijuista käy läpi myös muutamat Kaguyaan liittyvät esineet, tuoden kuun valkeuden niidenkin luo väreillä. Huomion saavat kangaspuut, koto, sekä Kaguyan maalla olleen kodin pienoismalli. Esineet ovat kuin muistoja elokuvan tärkeistä tapahtumista, hetkistä joissa esineet ovat olleet mukana. Tuntuu kuin keijut merkkaisivat paikat ja asiat kuun väreillään.

Kaguya saapuu pilvialukselle, ja pukee ylleen kullankeltaisen kruunun. Sitten hän ottaa käsiinsä aniliininpunaisen läpikuultavan kaavun, jonka pukeminen saisi hänet unohtamaan kaiken maan päällä. Lasten laulu ja koirien haukunta kuitenkin keskeyttävät hetken, ja kuva siirtyy näihin. Lasten päivettyneet ihot ja koirien maanläheiset turkit ovat hyvin selkeänä kontrastina edellisen kuvan epäluonnollisiin kuun hahmojen värityksiin. Värit korostavat maan ja kuun erilaisuuksia, ja kuinka maanpäälliset asiat havahduttavat Kaguyaa, jospa hän vielä voisikin jäädä tänne. Kaguyan äiti ja isä saapuvat paniikissa huutamaan Kaguyan perään pilvialuksen reunalle. He ovat keltaoranssien sävyisissä vaatteissa, lämpimissä sävyissä. Selkeästi erottuu, että he ovat täysin eri maailmasta kuin kuun väki.

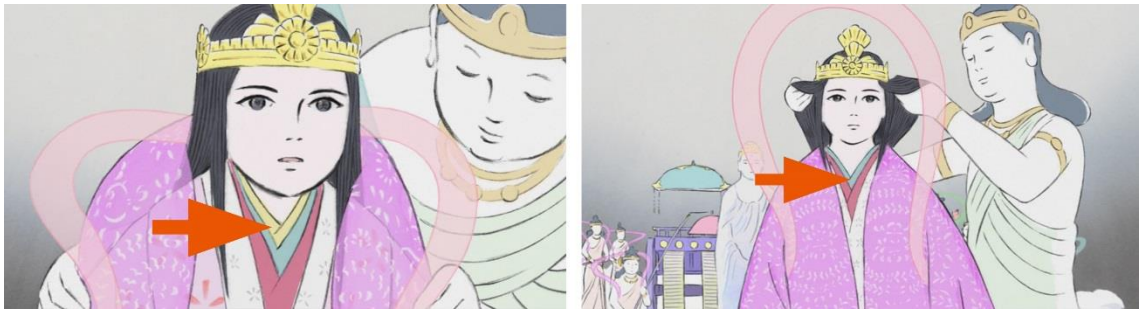

Kuvat 24. Kaguya ja kuun väki, maalaislapset, sekä vanhemmat pilven reunalla.

Ennen unohduksen kaavun pukemista, Kaguyan kimonosta erottuu vaaleanpunaisen ja valkoisen lisäksi kolme kerrosta, punainen, sinivihreä ja alimpana keltainen. Kun viitta on laskettu, keltainen kerros onkin kadonnut. En huomannut tätä vasta kuin kohtausta tarkastellessani kuva kovalta. Voi olla, että tämä on vain pieni huomaamaton virhe, tai kaikkia kerroksia ei vain ole katsottu enää tarpeelliseksi. Ulkoasu muutenkin viitan myötä muuttui, eli katsoja tuskin huomaa yhden kerroksen puuttumista. Mietin myös, onko kyse puolikuvan ja puolilähikuvan yksityiskohtien erosta, animaatiossa kun hahmo näytetään

lähempää, yksityiskohtia voi olla enemmän, ja toisin päin. Aikaisemmin on kuitenkin näkynyt jopa laajoja kokokuvia, joissa kerros on muine yksityiskohtineen ollut mukana, joten tuskin on kyse siitä.

Uskon, että kerroksen katoaminen on harkittu tehokeino. Muuttamalla pieniä yksityiskohtia kaavun lisäksi myös muussa Kaguyan ulkoasussa, sekä vähentämällä erilaisten värien määrää, korostetaan Kaguyan muistojen menettämisen hetkeä. Kaguya näyttää heti kalpeammalta, ilman sinivihreän kerroksen alta pilkistävää keltaista.

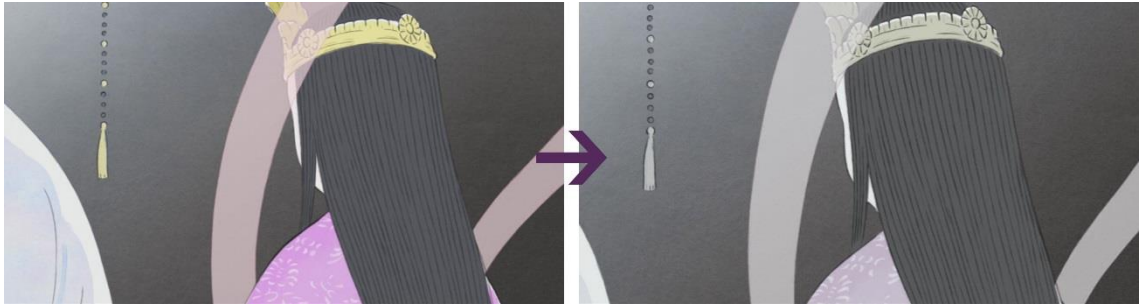

Kuvat 25. Nuolet osoittavat keltaisen kerroksen katoamisen.

Harmaudesta värillisyyteen ja takaisin

Unohduksen jälkeen pilvialus lähtee takaisin kohti kuuta, Kaguyaa mukanaan kuljettaen. Kuljetuskohtauksen värinmuutokset ovat mielestäni loppujakson mielenkiintoisimmat ja vaikuttavimmat.

Aluksi näytetään, kuinka muita tarinan hahmoja jää maapallolle katsomaan. Kun siirrytään takaisin Kaguyan kulkuun, näkyy vain Kaguyan selkäpuolta, ja kuva muuttuu sulavasti, värillisestä melkein värittömäksi. Palataan taas näyttämään muita hahmoja, jotka jäävät maapallolle kuun kajaan katsomaan, sitten siirrytään taas takaisin Kaguyan kulkuun.

Kuvat 26. Värien kylläisyys laskee kuvan aikana.

Kuu on jo lähempänä, Kaguya tuijottaa kylmän kivisenä sitä kohti. Kuva on melkein väritön. Hänen ilmeensä kuitenkin havahtuu hiukan, ja värit palaavat hitaasti takaisin, ihonkin sävy hiukan punertuu. Kaguya kääntyy vielä kerran katsomaan maapalloa, joka loistaa kirkkaan sinivalkoisena tummanharmaata taustaa vasten, vastakohtana valkealle kuulle. Kaguyan kääntyessä, hyvin lyhyen kuvan ajaksi, keltainen kimmonon kerroskin on palannut takaisin. Kaguya katsoo maapalloa hetken, kääntyy takaisin kohti kuuta, ja värit harmaantuvat taas, kääntymisen aikana.

Värimuutokset värittömästä värilliseen ovat kuin huomaamattomia, kun asiaa ei ajattele, mutta ne toimivat kuitenkin salakavalasti katsojaan vaikuttaen. Värimuutokset korostavat sitä, kuinka Kaguya havahtuu hetkeksi kuun harmaudesta muistamaan maapalloa. Luulen, että myös keltaisen kerroksen katoaminen ja palaaminen ovat mukana tästä syystä. Vaikka se on hyvin pieni asia, eikä sitä tavallisesti katsoessa todennäköisesti tiedosta, se tuo silti lisää tehoa.

Tein muutaman väritestin, poistamalla värien kylläisyyden muutokset. Kohtaus tuntui latteammalta, jos kuvien kylläisyys pysyi koko ajan samanlaisena. Väreillä on selvästi paljon merkitystä loppukohtauksen koskettavuudessa ja tunteen välittämisessä.

Kuvat 27. Vasemmallä ylhäältä alaspäin alkuperäiset värien kylläisyyden vaihdokset. Keskellä värit muutettuna kohtauksen matalimman kylläisyyden mukaiseksi, oikealla korkeimman.

4 LOPUKSI

Alun perin kirjallisen opinnäytetyöni alkumetreillä, lähtiessäni pohtimaan väri-aihetta, oli tarkoitukseni tutkia esimerkkejä useammasta animaatioelokuvasta. Yksi elokuvista joita halusin tutkia, oli Prinsessa Kaguyan Taru. Tämä oli yksinkertaisesti siitä syystä, että rakastan kyseistä elokuvaa. Se on koskettava, erilainen, sekä kauniisti ja hyvin toteutettu. Värien suhteen elokuvassa minua viehätti ja kiinnosti vesivärien käyttö. Pian kuitenkin huomasin, että elokuvasta löytyykin valtavasti pohdittavaa väreihin liittyen, joten päätin keskittyä vain tähän yhteen elokuvaan perusteellisemmin.

Sain huomata kirjallista työstäessäni, että värit eivät todellakaan ole vain kaunista ulko-kuorta varten. Väriervalintojen takana on valtavasti ajatusta ja merkityksiä. Värien avulla elokuvan tarinaan on voitu luoda uusia syvällisiä kerroksia ja miellelyhtymiä. Väreillä on voitu tehostaa tärkeitä hetkiä ja välittää tunteita. Oli yllättävääkin, kuinka paljon vaikutusta väreillä joissakin kohtauksissa oli. Kohtaukset eivät olisi toimineet ilman tiettyjä väri-ervalintoja, eikä viesti todennäköisesti olisi välittynyt katsojalle yhtä hyvin.

Elokuvan lähtökohtien tutkiminen värien kautta oli hyvin kiinnostavaa, ja meinasinkin upota Japanin historian ja kulttuurin, Heian-kauden, sekä kimonoiden värien syövereihin. Värien valitsijoiden ja elokuvan ulkoasusta päättävien tekijöiden on selvästi tehtävä paljon taustatyötä ja oltava kiinnostuneita hakemaan tietoa ja referenssiä. Etenkin, kun kyseessä on jo olemassa olevaan tarinaan pohjautuva teos.

Kiinnostukseni väreihin kasvoi lisää tämän kirjallisen työn myötä. Jos minulla olisi aikaa ja resursseja jatkaa kirjallistani vielä yhtä monta sivua lisää, tutkisin värien käyttöä vielä jonkun toisen, täysin erilaisen värillisen piirrosanimaatioelokuvan kautta. Olisi kiinnostavaa kokeilla, kuinka paljon saisin irti jonkun toisen elokuvan väreistä, ja verrata värien käyttötapoja Prinsessa Kaguyan Tarun väri-ervalintoihin.

Todennäköisesti kiinnitän jatkossa väreihin lisää huomiota sekä katsojana, että tekijänä. Haluan ottaa värien mahdollisuudet paremmin huomioon jo suunnitteluvaiheessa, kuten elokuvan käsikirjoitusta työstäessä.

KUVALUETTELO

Suurin osa kuvista on kuvakaappauksia elokuvasta Prinsessa Kaguyan Taru. Poikkeuksista lähdeviittaukset kuvateksteissä.

- Kuvat 1. Vasemmalla kuva Prinsessa Kaguyan Tarun bambumetsästä. Oikealla kuva Naapurini Yamadat elokuvan kohtauksesta, jossa viittaus Taketori Monogatari-kansansatuun. Vesivärimäiset väritysstyylit muistuttavat toisiaan. 9
- Kuvat 2. Vertailussa väritysstyylit. Vasemmalla Prinsessa Kaguyan Taru, oikealla Pom Poko. 11
- Kuva 3. Nuolet osoittavat, kuinka hahmojen värit eivät kulje täysin ääri viivoja myöten. 11
- Kuvat 4. Kuvakaappauksia dokumentista. Vasemmalla Tanabe, Oga, Takahata ja Kakita pohtivat kuvan värejä, oikealla värisäättäjä Kakita kertoo työstään. 13
- Kuvat 5. Esimerkkejä elokuvan luontokuvista. 14
- Kuvat 6. Vasemmalla valkeakasvoiseksi maalattu Sagami kauhistelee luonnollisen Kaguyan piirroksia, oikealla myös Kaguya Heian-kauden meikeissä. 15
- Kuvat 7. Vasemmalla hovineito Sagamin kimonoon helmat ulottuvat bambuverhon ali. Kaguya on hakama-housuissaan. Oikealla kuvia Heian-kauden vaatetuksesta museossa (The Costume Museum 1974). Selviä yhtäläisyyksiä on nähtävillä bambunleikkaaja-isän pukuun, sekä Sagamin kerrostettuun kimoonon, alta näkyviin hakama-housuihin, ja Heianin pitkään hiustyyliin. 16
- Kuva 8. Heian-kauden aatelisten vaatteissa käytetyt perusvärit (kuva itse tehty, värien lähteenä Fuyuya. 2017). 17
- Kuvat 9. Osa Kaguyan eri vaatetuksista elokuvan aikana. 17
- Kuvat 10. Vasemmalla Genjin tarinan haalistunut kuvitus (Kyoton keisarillinen hovi 1130 / Wikipedia Commons 2016). Oikealla tuoreempi kuvitus Taketori Monogatariasta, Kaguya on palaamassa takaisin kuuhun (Horomichi 1650 / Wikipedia Commons 2007). 18
- Kuvat 11. Vasemmalla kuvakaappaus elokuvan alkuteksteistä. Oikealla kalligrafiaa koristellulla paperilla 1100-luvulta (skannaus, Collcutt ym. 1988, 77.) 19
- Kuvat 12. Vasemmalla kuvat Kaguyan syntymästä, oikealla Kaguya katselee villisikoja bambujen seasta. 22
- Kuvat 13. Vihreät bambuverhot kärryissä ja kartanossa, Sagamin vihreä puku, ja vihertävät koristellut simpukat. 23

Kuvat 14. Vihreä lintuhäkki, Kaguya bambuverhon takana, sekä keisarin vangitseva ote.	24
Kuvat 15. Oranssin, keltaisen, ja vaaleanpunaisen luomat miellelyhtymät.	25
Kuvat 16. Kaguyan kosijat vierekkäin mustissa puvuissaan, valkea kuu, ja uhkaava lohikäärme.	26
Kuvat 17. Pikimusta romahduksen hetki, juoksu kohti mustia oviaukkoja, sekä eläimellinen juoksu mustavalkeassa metsässä.	27
Kuvat 18. Muutos kesästä syksyksi.	28
Kuvat 19. Ihonvärin muutos vihaisesta surumieliseksi. Oikealla sävyerot.	29
Kuvat 20. Valaisu kirkastuu hitaasti.	30
Kuvat 21. Vasemmalla värimuutos lämpimästä kylmäksi, oikealla Kaguya kohtaa keisarin.	31
Kuvat 22. Pilvialuksen muutos sinisen kautta keltaiseksi.	32
Kuvat 23. Keijujen tuoma värien muutos.	32
Kuvat 24. Kaguya ja kuun väki, maalaislapset, sekä vanhemmat pilven reunalla.	33
Kuvat 25. Nuolet osoittavat keltaisen kerroksen katoamisen.	34
Kuvat 26. Värien kylläisyys laskee kuvan aikana.	35
Kuvat 27. Vasemmalla ylhäältä alaspäin alkuperäiset värien kylläisyyden vaihdokset. Keskellä värit muutettuna kohtauksen matalimman kylläisyyden mukaiseksi, oikealla korkeimman.	36

LÄHTEET

Elokuvalähteet

Isao Takahata and His Tale of the Princess Kaguya. 2015. Ohj. Miki, A. & Sato, H. Studio Ghibli.
 Naapurini Yamadat / Hôhokeyo Tonari No Yamada-kun. 1999. Ohj. Takahata, I. Studio Ghibli.
 Pom Poko / Heisei Tanuki Gassen Ponpoko. 1994. Ohj. Takahata, I. Studio Ghibli.
 Prinsessa Kaguyan Taru / Kaguya-Hime No Monogatari. 2013. Ohj. Takahata, I. Studio Ghibli.

DVD-julkaisut:

Takahata, I. 1994, Pom Poko. Helsinki: Cinema Mondo.
 Takahata, I. 1999. Naapurini Yamadat. Helsinki: Cinema Mondo.
 Takahata, I. 2013. Prinsessa Kaguyan Taru. Helsinki: Cinema Mondo.

Kirjalliset lähteet

Collcutt, M., Jansen, M. & Kumakura, I. 1988. Cultural Atlas of Japan. Oxford: Equinox.
 Dalby, L. 1993/2001. Kimono: Fashioning Culture. Seattle & London: University of Washington Press.
 Fält, O. K., Nieminen, K., Tuovinen, A. & Vesterinen, I. 1994. Japanin kulttuuri. Kolmas painos. Keuruu: Otava.
 Wetzler, H. 2000. Värivaaka. Helsinki: Tammi.

Sähköiset lähteet

Anime News Network. Pom Poko (movie). Viitattu 12.3.2017. <http://www.animenewsnetwork.com/encyclopedia/anime.php?id=809>
 Duong, N. 2014. A Fashionable Lady in Heian/Fujiwara Japan. DeviantArt. Viitattu 26.4.2017. <http://lilsuika.deviantart.com/art/Fashionable-Lady-of-Heian-Fujiwara-Japan-460710206>
 Fiona & Sarah W. 2013. The Traditional Colors of Japan. Tofugu. Viitattu 23.3.2017. <https://www.tofugu.com/japan/color-in-japan/>
 Fuyuya. 2017. Kasane no Irome: Colours. Viitattu 9.5.2017. <http://kasane.fuyuya.com/>
 GhibliWiki. The Tale of Princess Kaguya. Viitattu 18.3.2017. http://www.nausicaa.net/wiki/The_Tale_of_Princess_Kaguya
 Hintsanen, P. 2013. Värit Japanissa. Viitattu 10.5.2017. <http://www.coloria.net/kulttuurit/japani.htm>
 Immortal Geisha Wiki. 2017. Kasane no Irome. Viitattu 9.5.2017. http://www.immortal-geisha.com/wiki/index.php?title=Kasane_no_Irome

Jimusho, H. 2013. Studio Ghibli's THE TALE OF THE PRINCESS KAGUYA Production Notes. SciFi Japan. Viitattu 6.3.2017. <http://www.scifijapan.com/articles/2014/10/04/studio-ghiblis-the-tale-of-the-princess-kaguya-production-notes/>

Kyoton keisarillinen hovi. 1130. Genji Monogatari Emaki. Wikipedia Commons 2016. Viitattu 9.5.2017. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Genji_emaki_azumaya.jpg

Mingren, W. 2016. The Allure of Blackened Teeth: A Traditional Japanese Sign of Beauty. Ancient Origins. Viitattu 26.4.2017. <http://www.ancient-origins.net/history-ancient-traditions/allure-blackened-teeth-traditional-japanese-sign-beauty-005544?nopaging=1>

Peda. Šintolaisuus. Viitattu 15.4.2017. <https://peda.net/taipalsaari/koulut/saimaanharju/oppiaineet/ue/uo-7lk/maailman-uskonnot/jus>

Studio Ghibli Wikia. Isao Takahata. Viitattu 22.3.2017. http://studio-ghibli.wikia.com/wiki/Isao_Takahata

Team Ghiblink. My Neighbors the Yamadas. Viitattu 2.3.2017. <http://www.nausicaa.net/miyazaki/yamada/>

The Costume Museum. 1974. Costume History in Japan: The Heian Period. Viitattu 6.4.2017. <http://www.iz2.or.jp/english/fukusyoku/wayou/index.htm>

Tosa Horomichi. 1650. Taketori Monogatari. Wikipedia Commons 2007. Viitattu 10.4.2017. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Taketori_Monogatari_2.jpg

Wagara. 2017. Traditional color list. Viitattu 23.3.2017. <http://wagara.blogspot.fi/>